

DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft:

- Ontwerp besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse regering van 20 oktober 2000 tot bepaling van de voorwaarden voor de toekenning van subsidies aan gemeenten voor de opmaak van gemeentelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen
- Principiële goedkeuring

Samenvatting

Gemeenten kunnen in bepaalde gevallen beroep doen op subsidies voor de opmaak van gemeentelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen (RUPs) indien zij in één van vijf categorieën vallen.

In het licht van de beoogde bouwshift en de doelstelling om de open ruimte maximaal te vrijwaren en bijkomende ruimte-inname af te remmen, is het noodzakelijk de subsidievoorwaarden te wijzigen en te heroriënteren. RUPs die leiden tot bijkomend ruimtebeslag zullen niet langer gesubsidieerd worden. Dit strookt met de in het Regeerakkoord opgenomen inhoudelijke doelstelling van de beperking van bijkomende verharding of ruimtebeslag en geeft uitvoering aan het initiatief zoals opgenomen in het kader van de Beleids- en begrotingstoelichting "Omgeving en Natuur" (VR 2021 2810 MED.0372/15).

In het bestaande Besluit van de Vlaamse Regering over de toekenning van subsidies in de gemeenten voor de opmaak van RUP worden twee van de vijf categorieën subsidiabele RUPs geschrapt en wordt één categorie grondig geheroriënteerd.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsveld: Omgeving en Natuur (beleidsdomein Omgeving)

Beleidsnota Omgeving 2019-2014

- ISE 1 Omgevingsbeleid Ruimte en Milieu
- Strategische doelstellingen 3 en 4. Bouwshift Realiseren en Robuuste Open Ruimte
 - o SD 3 Operationale doelstelling 1. Slim ruimtegebruik op de juiste plaats
 - o SD 4 Operationele doelstelling 1. Versterking van de ruggengraat van de open ruimte

BBT BO 2022 Omgeving en Natuur, VR 2021 2810 MED.0372/15, p. 12 en p. 39.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Bijgaand ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering werd aangepast aan het wetgevingsadvies nr. 2021/484 van 9 december 2021.

Het gunstig advies van de Inspectie van Financiën werd op 21 december 2021 verkregen. De Inspectie van Financiën had geen opmerkingen bij de wettelijkheid, de regelmatigheid, de doelmatigheid en de budgettaire weerslag bij dit ontwerp van besluit.

Aangezien dit ontwerp van besluit een impact heeft op de uitgaven van de Vlaamse overheid, werd dit dossier voorgelegd worden aan de Vlaamse minister van Begroting. Deze gaf zijn akkoord op 10 januari 2022.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Artikel 2.2.6, §4 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO) bepaalt:

“§ 4. Binnen de perken van de begrotingskredieten kan de Vlaamse Regering (ook financiële) ondersteuning verlenen aan de provincies en gemeenten voor het vervullen van hun taken met betrekking tot de ruimtelijke uitvoeringsplannen en de bijzondere plannen van aanleg.

De Vlaamse Regering bepaalt de voorwaarden en nadere regels hiertoe.”

De Vlaamse Regering heeft zich op 20 oktober 2000 op de analoge bepaling van het voormalige decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de ruimtelijke ordening (DRO, thans gecoördineerd met de VCRO) gesteund om het [“Besluit van de Vlaamse Regering tot bepaling van de voorwaarden voor de toekenning van subsidies aan gemeenten voor de opmaak van gemeentelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen”](#) uit te vaardigen.

Dit besluit werd sindsdien enkele keren gewijzigd. De belangrijkste inhoudelijke wijzigingen waren de opheffing van de artikelen die betrekking hadden op de subsidiëring van gemeentelijke ruimtelijke structuurplannen, die naar de toekomst niet meer worden gemaakt, en de opheffing van de artikelen die betrekking hadden op de subsidiëring van bijzondere plannen van aanleg, die sinds een tiental jaar niet meer worden opgemaakt. De subsidiëring van gemeentelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen (RUPs) bleef ongewijzigd.

Volgens het geldende subsidiebesluit komen 5 categorieën van gemeentelijke RUPs in aanmerking voor subsidie:

- plannen voor de inrichting van de open ruimte.
- plannen voor de inrichting van samenhangende delen van het woongebied, zowel in de stedelijke gebieden als in de kernen van het buitengebied.
- plannen voor de inrichting van lokale bedrijventerreinen, zowel in de stedelijke gebieden als in de kernen van het buitengebied.
- sectorale plannen ‘zonevremde bedrijven’.
- sectorale plannen ‘zonevremde terreinen en gebouwen voor sport-, recreatie- en jeugdactiviteiten’.

In het licht van de beoogde bouwshift en de doelstelling om de open ruimte maximaal te vrijwaren en bijkomende ruimte-inname af te remmen (cf. het regeerakkoord en mijn beleidsnota, verwijzingen

onder punt 1) worden de subsidiemogelijkheden aangepast teneinde niet langer subsidies te verstrekken voor de opmaak van gemeentelijke RUPs die leiden tot bijkomend ruimtebeslag.

- De subsidie voor de opmaak van RUPs voor een kwaliteitsvolle inrichting van de openruimte (eerste categorie) blijft behouden. Hierbij wordt verduidelijkt dat het niet enkel gaat over plannen voor de inrichting van gebieden die reeds een open ruimtebestemming hebben, maar ook plannen die een harde bestemming omzetten in een open ruimtebestemming (men denke bijv. een herbestemming van een woonreservegebied waarvan de ontwikkeling niet langer gewenst is).
- Subsidies voor de opmaak van RUPs voor de inrichting van woongebieden (tweede categorie) worden behouden voor RUPs die bestaande woongebieden herinrichten. Het kan hierbij zowel gaan over plannen die leiden tot een kwalitatieve verdichting als plannen voor groenblauwe dooradering in bebouwde context. In de toekomst worden niet langer subsidies verleend voor plannen die leiden tot bijkomend woongebied (en dus bijkomend ruimtebeslag). Plannen voor de ontwikkeling van een nog niet ontwikkeld woonreservegebied worden expliciet van subsidie uitgesloten. Daarnaast wordt ook verduidelijkt worden dat plannen die een gebied met openruimtebestemming of recreatieve bestemming herbestemmen tot woongebied, niet in aanmerking komen voor subsidie (cf. de bestaande formulering “inrichting van het woongebied”, wat reeds veronderstelde dat het slechts ging om inrichting van reeds bestemd woongebied);
- De subsidiëring van plannen voor de inrichting van lokale bedrijventerreinen (derde categorie) wordt geheroriënteerd naar plannen die betrekking hebben op de herinrichting van bestaande, reeds ontwikkelde bedrijventerreinen (met het oog op intensiever en kwalitatiever ruimtegebruik, cf. de beoogde bouwshift); plannen voor nieuwe dergelijke terreinen zullen niet langer gesubsidieerd worden.
- De subsidies voor sectorale plannen met betrekking zonevreemde activiteiten (vierde en vijfde categorie) worden stopgezet, aangezien dergelijke plannen bijna steeds voorzien in bijkomende inname van open ruimte (m.n. uitbreidingsmogelijkheden van bestaande zonevreemde bedrijvigheid of zonevreemde recreatieve infrastructuur)

Deze voorstellen sporen volledig met wat voor de begroting werd voorgesteld in de BBT BO 2022 Omgeving en Natuur, VR 2021 2810 MED.0372/15, p. 12 en p. 39 (“Stopzetten van de subsidies voor het gedeelte “verharding” in een RUP (-50 keuro)”).

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELLEN

Artikel 1.

Deze bepaling voegt een definitie toe. “Woonreservegebied” is de verzamelterm voor gebieden beheerst door het courante KB '72- voorschrift “woonuitbreidingsgebied” enerzijds en een aantal andere gebieden beheerst door bijzondere gewestplanvoorschriften met vergelijkbaar (reserve)karakter anderzijds.

Artikel 2.

Zie ook de algemene toelichting.

De eerst vermelde wijziging houdt de verduidelijking in dat niet alleen plannen die bestaande openruimtebestemming verder verfijnen voor subsidie in aanmerking komen, maar alleszins ook plannen die een open ruimtebestemming geven aan een gebied dat tot dan toe een zogenaamde harde bestemming had, maar onbebouwd was gebleven. Men denke inderdaad aan bijvoorbeeld RUPs waarmee een nog niet aangesneden woonreservegebied waarvan de ontwikkeling niet langer gewenst is, effectief ook van bebouwing wordt gevrijwaard. Vanzelfsprekend komt ook een ruimtelijk uitvoeringsplan waarvan een onderdeel betrekking heeft op de bestemming of inrichting van open ruimte in aanmerking voor subsidie. Men denke dan bijvoorbeeld aan een RUP waarmee een deel van een woonreservegebied herbestemd wordt, en een ander deel vrijgegeven wordt voor ontwikkeling. Het moet dan echter wel

degelijk gaan om bestemming tot een open ruimtefunctie (landbouw, natuur, bos, ...) en niet om bijv. groenvoorzieningen die slechts in verhouding en ten dienste staan tot/van het te ontwikkelen woongebied. Logischerwijze wordt van dergelijk plan slechts de oppervlakte gesubsidieerd die in de herbestemming naar open ruimte is begrepen, zie de berekeningswijze van artikel 9 van het besluit, zoals aangepast door artikel 3 van voorliggend wijzigingsbesluit.

De tweede vermelde wijziging verduidelijkt dat de subsidie mogelijk is voor RUPs die bestaande woongebieden herinrichten en gericht zijn op kwalitatieve verdichting en/of groenblauwe dooradering in bebouwde context. Kwaliteitsvolle inrichting van woongebied kan ook ontpitting inhouden, of het tegengaan van verdichting op plekken waar dit niet gewenst is (men denke bijv. aan appartementisering op daartoe ongeschikte plaatsen van het woonweefsel).

De derde vermelde wijziging sluit plannen in functie van de ontwikkeling van nog onbebouwde woonreservegebieden uit van subsidie. Ook plannen waarbij open ruimtebestemmingen omgezet worden in een woonbestemming komen niet in aanmerking voor subsidie. Het gaat namelijk telkens om inname van open ruimte, die niet financieel (meer) moet ondersteund worden. De formulering van het aldus aangepaste punt 2 van de opsomming van plannen die voor subsidie in aanmerking komen, laat daarmee wel een opening voor een subsidie voor bijv. een RUP dat de reconversie ondersteunt van een gebied dat tot dan toe een bedrijfsbestemming had. Voor dergelijk plan blijven echter onverminderd de andere voorwaarden voor subsidie gelden: het plan moet voorzien in een menging van functies en de aanwezigheid van voorzieningen (cf. de idee van de gemengde leefomgevingen uit de strategische visie voor het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen). Met andere woorden een plan dat louter voorziet in residentiële functie op een verlaten bedrijfssite, komt niet voor subsidie in aanmerking.

De vierde vermelde wijziging maakt het onmogelijk om nog plannen te subsidiëren waarbij nog onbebouwde gronden herbestemd worden tot (lokaal) bedrijventerrein. Enkel plannen gericht op kwalitatieve transformatie van bestaande, reeds ontwikkelde bedrijventerreinen kunnen nog worden gesubsidieerd. Als criteria worden onder meer vermeld: intensiever ruimtegebruik en groen-blauwe dooradering. Als bestaand, reeds ontwikkeld bedrijventerrein wordt een reeds bestemd terrein beschouwd dat bebouwing kent op drie kwart van de percelen. De grens is zo gelegd om rekening te houden met situaties waarbij sommige percelen bewust van bebouwing zijn gevrijwaard (groene ruimte) of waarbij nog enkele onbebouwde bedrijfskavels aanwezig zijn.

De laatst vermelde wijziging is de schrapping van de subsidiemogelijkheid voor twee soorten plannen die bijna steeds voorzien in bebouwing en verharding of meer algemeen gesteld bijkomende inname van open ruimte (uitbreidingsmogelijkheden van bestaande zonevreemde bedrijvigheid of zonevreemde recreatieve infrastructuur).

Artikel 3.

Artikel 9 van het bestaande besluit bevat de berekeningswijze voor de subsidies, opgenomen in artikel 8. Uiteraard mag die berekeningswijze geschrapt worden voor de soorten RUPs die niet meer gesubsidieerd worden. De schrappingen in artikel 9 zijn dus rechtstreeks gerelateerd aan de schrappingen in artikel 8, zie de bespreking van vorig wijzigingsartikel. Voor het overige worden de formuleringen aangepast aan de wijzigingen in artikel 8 (zie de bespreking van artikel 2 hierboven) en wordt verduidelijkt dat plannen waarvan slechts een deel betrekking heeft op de bestemming of kwaliteitsvolle inrichting van open ruimte, slechts gesubsidieerd worden voor de oppervlakte die op de open ruimte betrekking heeft.

Artikel 4.

Met deze wijziging wordt de timing van indienen van de subsidieaanvraag, en de samenstelling ervan afgestemd op de schrapping, nu reeds enkele jaren geleden, van het goedkeuringstoezicht op gemeentelijke plannen.

Artikel 5.

Het eerste lid van artikel 12 van het bestaande besluit had enkel belang voor de subsidiëring van plannen die tot de geschrapte categorieën behoren of voor de subsidiëring van plannen voor nieuwe lokale bedrijventerreinen. Dit lid kan dus opgeheven worden.

Het tweede lid wordt aangepast overeenkomstig de hierboven vermelde ingrepen.

Artikel 6.

Dit is een overgangsbepaling. Subsidieaanvragen die waren ingediend voor de datum van inwerkingtreding van het wijzigingsbesluit en die betrekking hebben op plannen die naar de toekomst niet meer subsidiabel zijn, worden nog afgehandeld volgens de oude regeling. Voor de duidelijkheid: gelet op artikel 10 van het bestaande besluit kan geen subsidieaanvraag ingediend worden voor een nog niet goedgekeurd plan. Met andere woorden plannen die pas in werking treden nadat de hier besproken wijzigingen in werking zijn getreden, kunnen sowieso niet meer volgens de oude regeling gesubsidieerd worden.

Artikel 7.

Dit betreft de standaard bepaling m.b.t. uitvoering van voorliggend besluit van de Vlaamse Regering.

Merk op dat geen specifieke bepaling rond inwerkingtreding is opgenomen. De wijziging zal dus in werking treden 10 dagen nu publicatie van het wijzigingsbesluit in het Belgisch Staatsblad.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

De subsidies die worden verleend met toepassing van het bestaande, te wijzigen besluit worden aangerekend op begrotingsartikel QB0-1QCE2ND-WT en basisallocatie 1QC169. In de voorbije jaren ging het telkens om een budget van 250 K euro dat telkens volledig of nagenoeg volledig werd besteed.

De wijziging houdt in dat bepaalde categorieën (gemeentelijke) plannen niet meer voor subsidie in aanmerking komen, omdat ze betrekking hebben op inname van open ruimte. Deze inhoudelijk ingegeven inperking van de subsidieregeling houdt een operationele besparing in op jaarbasis van ongeveer 50 K euro. Dit is berekend op basis van een nazicht van de in de afgelopen jaren verleende subsidies, onderverdeeld naar de verschillende categorieën van subsidiabele plannen. Deze besparing is ook aldus voorgesteld in de BBT BO 2022 Omgeving en Natuur (VR 2021 2810 MED.0372/15).

Het advies van Inspectie van Financiën van 21 december 2021 gaat als bijlage 2.

De Inspectie van Financiën had geen opmerkingen bij de wettelijkheid, de regelmatigheid, de doelmatigheid en de budgettaire weerslag bij dit ontwerp van besluit.

Het begrotingsakkoord werd verleend op 10 januari 2022. (bijlage 3)

B. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Er is weinig of slechts een zeer verwaarloosbare impact op het personeel van de Vlaamse Overheid.

Er worden een aantal categorieën subsidiabele plannen geschrapt, maar er worden even veel of zelfs meer vragen voor de overgebleven categorieën verwacht. Merk op dat het te besteden budget slechts met een vijfde daalt (begrotingsingreep parallel met dit wijzigingsbesluit), en dat bij de geschrapte categorieën een aantal soorten plannen zaten waarbij minder beoordeling vereist was dan bij de

behouden categorieën (vgl. bijvoorbeeld een plan zonevreemde bedrijven met een plan tot kwalitatieve inrichting van het woongebied, waar inhoudelijke voorwaarden zoals functievermenging, zorg voor openbare ruimten e.d. moet nagegaan worden). Er is m.a.w. wat de dossierbehandeling betreft weinig wijziging van de werklust te verwachten.

C. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Een aantal lokale plannen komen niet meer voor subsidie in aanmerking, maar deze inhoudelijk ingegeven bijsturing ligt in de lijn van het ruimtelijk beleid dat vandaag en naar de toekomst van de gemeenten wordt verwacht. Het budget voor de subsidies voor gemeentelijke RUPs zal, parallel met de aanpassing van het besluit, ingekrompen worden met een vijfde.

Er is een overgangsbepaling voorzien waarbij gemeenten die een subsidie aanvroegen vóór de inwerkingtreding van de wijziging, hun aanvraag nog behandeld zien volgens de “oude” regeling.

4. VERDER TRAJECT

Voorliggend ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering wordt ter advisering overgemaakt aan de Raad van State.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1° haar principiële goedkeuring te geven aan het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse regering van 20 oktober 2000 tot bepaling van de voorwaarden voor de toekenning van subsidies aan gemeenten voor de opmaak van gemeentelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen;

2° de Vlaamse minister van Omgeving te gelasten over het voormelde ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering het advies van de Raad van State in te winnen, met het verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State.

Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR

Bijlagen:

1. Ontwerp besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse regering van 20 oktober 2000 tot bepaling van de voorwaarden voor de toekenning van subsidies aan gemeenten voor de opmaak van gemeentelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen.
2. advies van Inspectie van Financiën van 21 december 2021.
3. begrotingsakkoord van 10 januari 2022.